

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และขอเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง "การจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียนที่โคจ้จัดทำขึ้นในโรงเรียนมัธยม

วิธีดำเนินงานโดยอาศัยการค้นคว้าข้อเท็จจริงจากหนังสือ ธรรมเนียม และเอกสารต่าง ๆ ของสถานักเรียน และศึกษาจากความคิดเห็นของครูและนักเรียนในโรงเรียนที่มีการจัดสถานักเรียนขึ้น แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) แบบประเมินค่า (Rating Scale) และแบบตอบเสรี (Open-end) กำหนดโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัย 8 แห่ง ตัวอย่างประชากรทั้งครูและนักเรียนจำนวน 416 คน ค่าตอบแทนนำมาวิเคราะห์ที่มีจำนวน 385 คน ผู้วิจัยได้แจกแจงความถี่ของค่าตอบแทนการอยละ หาค่าเฉลี่ย และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนำหนักคำตอบ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางและอธิบายประกอบ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวครู

ครูผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 94 คน เป็นชาย 32 คน หญิง 62 คน มีวุฒิปริญญา 68 คน ประกาศนียบัตร 26 คน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และมีส่วนร่วมในการจัดสถานักเรียน 21 คน

ความรับผิดชอบของครูนอกเหนือจากการสอนส่วนใหญ่เป็นครูประจำชั้น รองลงมาเป็นครูที่ปรึกษา

2. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน

นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 291 คน เป็นชาย 148 คน หญิง 143 คน และนักเรียนที่เป็นสมาชิกนักเรียน 54 คน

3. ข้อมูลเกี่ยวกับค่านวัตกรรมประสงค์

ค่านวัตกรรมประสงค์ของการจัดสถานักเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 95.74 ตอบว่า เป็นการฝึกความรับผิดชอบและทำให้เด็กรู้จักปกครองตนเองในสังคมประชาธิปไตย

รองลงมาคือ ครูจำนวนร้อยละ 82.97 เป็นการส่งเสริมนโยบายของโรงเรียนและช่วยกันรักษาระเบียบขบขันของโรงเรียน ซึ่งคล้าย ๆ กับความคิดเห็นของนักเรียน โดยเฉลี่ยแล้วเห็นควรวางวัตถุประสงค์ของสถานักเรียนนั้นมีดังนี้ คือ

1. เป็นแหล่งกลางของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน
2. ฝึกนักเรียนให้เป็นผู้นำและปฏิบัติตามที่ดี
3. ฝึกให้นักเรียนรู้จักวางโครงการดำเนินงาน และประสานงานกับผู้อื่นด้วยดี
4. ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างครูและนักเรียน
5. ส่งเสริมความสามัคคีและช่วยให้เกิดความมีน้ำใจต่อทุกคน
6. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเองอย่างจริงจัง เพื่อเตรียมพร้อมที่จะ

เจริญเติบโตเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

7. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจการบางอย่างของโรงเรียน
8. ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย
9. ให้นักเรียนรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง เคารพสิทธิและความคิดเห็นของ

ผู้อื่น

10. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4. ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับค่านิยมของสถานักเรียน
ค่านิยมการจักสถานักเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 71.27 ตอบว่า

การดำเนินการจักสถานักเรียนขึ้นนั้นกระทำโดยมีการเลือกตั้งสมาชิกและคณะกรรมการสถานักเรียน ตลอดจนอาจารย์ที่ปรึกษาของสถานักเรียน รองลงมาครูร้อยละ 55.31 ตอบว่า มีการชี้แจงให้นักเรียนและอาจารย์ทุกท่านเข้าใจเกี่ยวกับการจักสถานักเรียน สำหรับวิธีการชี้แจงนั้นครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 64.89 ตอบว่า ได้ทำโดยการประชุมชี้แจง รองลงมาคือ ร้อยละ 41.48 ตอบว่า ได้พิมพ์ธรรมนูญออกมาเป็นรูปเล่ม

ส่วนการดำเนินการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 69.14 ตอบว่ากิจกรรมของสถานักเรียนที่ได้จัดขึ้นนั้นคือ ค่านักกีฬา รองลงมาครูร้อยละ 60.63 คือ ค่านักการพิมพ์หนังสือ ข่าวสารต่าง ๆ ฯลฯ นอกจากนั้นก็มีการจัดกิจกรรม รองลงมาตามลำดับคือ ค่านบริการและสวัสดิการ ค่านการประชุมอบรม ค่านความสัมพันธ์กับโรงเรียนอื่น

ด้านการยกย่องและเชิดชูเกียรติ ด้านการหาเงิน ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการปฐมนิเทศ
 ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนนั้น มีดังนี้

ในด้านกีฬา นักเรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 62.88 ทอว่า ได้มีการจัด
 การแข่งขันกีฬาระหว่างสี่ หอง ระดับชั้น ฯลฯ รองลงมาคือ นักเรียนร้อยละ 39.50 ทอว่า
 มีการจัดคั้งกองเชียร์

ในด้านการพิมพ์ นักเรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 58.76 ทอว่า ได้มีการจัด
 ทำหนังสืออนุสรณ์ประจำปี รองลงมาคือ นักเรียนร้อยละ 39.17 ทอว่า ได้จัดพิมพ์เพลง
 ประจำโรงเรียนและเพลงเชียร์

ในด้านการเงิน ครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 63.82 ทอว่า ได้เงินมาจาก
 การจัดรายการหาทุนต่าง ๆ รองลงมาคือ ครูจำนวนร้อยละ 38.29 ทอว่า ได้จากโรงเรียน
 และนอกจากนั้นก็ยังได้จากสมาคมครูปกครองอีกด้วย ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนส่วนใหญ่
 คือ จำนวนร้อยละ 44.67 ทอว่า ได้มาจากการจัดนิทรรศการและฉายภาพยนตร์ รองลงมา
 นักเรียนจำนวนร้อยละ 40.20 ทอว่า ได้มาจากการขายหนังสือ สมุด และเครื่องเขียน

ในด้านการปฐมนิเทศ นักเรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 57.04 ทอว่าสถานักเรียน
 ได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงเรื่องราวและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้แก่นักเรียนใหม่
 รองลงมาคือ นักเรียนจำนวนร้อยละ 21.99 ทอว่า ได้จัดงานต้อนรับนักเรียนใหม่

ในด้านการยกย่องและการเชิดชูเกียรติ นักเรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 47.07
 ทอว่า ได้จัดหาทุน และรางวัลให้แก่เด็กนักเรียนที่ทำความดีให้แก่โรงเรียน และรองลงมาคือ
 ร้อยละ 31.61 ทอว่า ได้ทำแผนป้ายจารึกชื่อนักเรียนที่ทำชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน หรือนักเรียน
 ที่มีความประพฤติดี

ในด้านการประชุมอบรม นักเรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 52.92 ทอว่า จัดให้
 มีการประชุมอบรม ปาฐกถา และอภิปราย เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน รองลงมาคือ ร้อยละ
 38.14 ทอว่าจัดให้มีการอบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท

ในด้านบริการและสวัสดิการ นักเรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 41.92 ทอว่าจัดทำความสะดวกอาคารและสถานที่ รองลงมาคือ ร้อยละ 38.83 ทอว่าจัดปลูกต้นไม้ดอกไม้ และไม้ประดับในบริเวณโรงเรียน

ในด้านความสัมพันธ์กับโรงเรียนอื่นและชุมชน นักเรียนส่วนใหญ่คือ จำนวนร้อยละ 62.54 ทอว่าใจจัดให้มีการแข่งขันกีฬา เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ รองลงมาคือ ร้อยละ 43.64 ทอว่าให้ความร่วมมือและช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ งานกายอาสาสมัคร เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีชุมนุมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานักเรียนคือ ชุมนุมภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศาสนาและประเพณี อภิปรายและโต้วาที พลานามัย อาสาสมัคร การแสดงและละคร หองสมุด นักร้องประสานเสียง และสื่อสารมวลชนและวารสาร เป็นต้น

5. ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่

ครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 53.19 ทอว่า ในการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนนั้น สมาชิกสถานักเรียนเป็นผู้มีสิทธิหน้าที่ในการจัดกิจกรรมทุกอย่าง โดยได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วเห็นทอว่า สมาชิกสถานักเรียนมีสิทธิและหน้าที่ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนตามที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน และนอกจากนี้ นักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วยังเห็นทอว่าสถานักเรียนมีสิทธิหน้าที่ในการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนโดยทั่ว ๆ ไป และการที่จะแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานักเรียนได้ตามความเหมาะสมแล้วแต่กรณี

6. ขมมูลของครูและนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเลือกตั้ง

6.1 การเลือกตั้งสมาชิกสถานักเรียน

ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 59.57 ทอว่า วิธีการเลือกตั้งสมาชิกสถานักเรียนนั้นได้ให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นเลือกผู้แทนในระดับชั้นของตน รองลงมาคือ ร้อยละ 34.04 ทอว่าให้นักเรียนแต่ละชั้นเสนอผู้ที่เหมาะสมในชั้นของตน แล้วให้นักเรียนทั้งหมดลงมติ

ส่วนนักเรียนนั้นได้แสดงความคิดเห็นว่า วิธีการเลือกตั้งมีดังนี้ คือ

1) ใหญ่สมัครหาเสียงในระดับชั้นของตน และกำหนดวันให้นักเรียนลงคะแนนเลือกสมาชิกสถานักเรียนเฉพาะระดับชั้นของตน

2) ใหญ่สมัครหาเสียงในเขตของตน และกำหนดวันให้นักเรียนลงคะแนนเลือกสมาชิกสถานักเรียนเฉพาะเขตของตน

3) กรรมการชุมนุมต่าง ๆ เป็นสมาชิกสถานักเรียนโดยตำแหน่ง

4) อาจารย์ใหญ่เป็นผู้เลือกสมาชิกสถานักเรียน

5) หัวหน้าห้องและรองหัวหน้าห้องเป็นสมาชิกสถานักเรียนโดยตำแหน่ง

6) ประธานและหัวหน้าแผนกต่าง ๆ ในแต่ละสีจะเป็นสมาชิกสถานักเรียนโดยตำแหน่ง

7) หัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้อง ประธาน และรองประธานชมรมต่าง ๆ เป็นสมาชิกสถานักเรียนโดยตำแหน่ง

6.2 การเลือกตั้งคณะกรรมการของสถานักเรียน

ครูส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 64.89 ทบว่า เลือกจากสมาชิกสถานักเรียนโดยสมาชิกสถานักเรียนเป็นผู้เลือก รองลงมาเลือกจากสมาชิกสถานักเรียนโดยนักเรียน

ส่วนนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนไว้ดังนี้ คือ

1) สมาชิกสถานักเรียนจะเป็นผู้เลือกประธาน และรองประธานสถานักเรียนจากสมาชิกสถานักเรียนทั้งหมด และประธานสถานักเรียนจะเป็นผู้เลือกคณะกรรมการสถานักเรียน ซึ่งต้องได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกสถานักเรียน

2) สมาชิกสถานักเรียนจะเลือกนายกฝ่ายบริหารจากสมาชิกทั้งหมด และนายกฝ่ายบริหารจะเป็นผู้เลือกกรรมการบริหาร

3) อาจารย์ใหญ่และคณาจารย์เป็นผู้เลือกสมาชิกกรรมการทั้งหมดจากสมาชิกสถานักเรียน

4) สมาชิกสถานักเรียนเป็นผู้เลือกคณะกรรมการทั้งหมดจากสมาชิกสถานักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหาร ทูลาการ และฝ่ายผู้แทน

6.3 การเลือกตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาของสถานักเรียน

ครูส่วนใหญ่คือ รอยละ 27.65 คอวว่า ผูบริหารโรงเรียนเป็นผู้เลือก รอยลงมา 12.76 คณะครูเป็นผู้เลือก

ส่วนนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา ดังนี้

1) สมาชิกสถานักเรียนและทางโรงเรียนเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาของสถานักเรียนฝ่ายละ 1 ท่าน รวมเป็น 2 ท่าน

2) มีอาจารย์ที่ปรึกษาของสถานักเรียนโดยตำแหน่ง 5 ท่านคือ ผู้อำนวยการ รองอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ชุรการ ปกครอง อาจารย์แผนกทะเบียน และสมาชิกสถานักเรียนจะเสนอชื่อเพิ่มอีกก็ได้

3) อาจารย์ใหญ่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของสถานักเรียนโดยตำแหน่ง

4) อาจารย์ประจำสีเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโดยตำแหน่ง

5) สมาชิกสถานักเรียน และอาจารย์ใหญ่เป็นผู้เลือกอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายละครึ่ง รวมแล้วไม่เกิน 8 ท่าน

6.4 การเลือกตั้งชม

ทั้งครูและนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งชม ดังนี้

ใหญ่โคะแนนรองเป็นสมาชิกสถานักเรียน แต่หาไม่มีผู้โคะแนนรองก็ให้มีการเลือกตั้งใหม่โดยรับสมัคร หาเสียง และกำหนดวันลงคะแนนในแต่ละเขตโดยให้นักเรียนในแต่ละเขตหรือระดับชั้นที่ผู้แทนขาดเป็นผู้เลือก หรือทำการเลือกตั้งใหม่ โดยไม่พิจารณาผู้โคะแนนรอง หรืออาจารย์ใหญ่เป็นผู้เลือก

6.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ครูและนักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ คือ

ควรให้มีการหาเสียงเลือกตั้ง มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี ตั้งหน่วยเลือกตั้ง โดยเฉพาะ ไม่ควรใช้ทุนมากเกินไป การเลือกตั้งทั่วไปนักเรียนควรจะเป็นผู้เลือก มีฝ่าย

บริหารหรือคณะครูเป็นผู้เลือก และการนับคะแนนควรกระทำอย่างรัดกุมและยุติธรรม ส่วนการเลือกตั้งอาจารย์ที่ปรึกษานั้นควรจะเป็นผู้มีความรู้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความเข้าใจถึงความต้องการของเด็กได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นผู้ที่มีเวลาพอที่จะใกล้ชิดกับเด็กด้วย

7. ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียนโดยทั่ว ๆ ไป ความจำเป็นในการทราบจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนนั้น นักเรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 64.60 ตอบว่าต้องทราบทุกครั้ง รองลงมาคือ นักเรียนร้อยละ 17.52 ตอบว่าต้องทราบเฉพาะครั้งที่สำคัญ

ในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนนั้น นักเรียนส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 66.32 ตอบว่าครูและนักเรียนควรจะร่วมกันวางแผนและจัดกิจกรรมซึ่งตรงกับความคิดเห็นของครูส่วนใหญ่คือ จำนวนร้อยละ 71.27 ที่ว่าการจัดหน้าที่ในการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนนั้นเป็นหน้าที่ของครูและนักเรียน

ในด้านการเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 69.14 ตอบว่าได้เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมทุกครั้งที่จัด รองลงมาคือ ครูร้อยละ 14.89 ตอบว่า ให้มีส่วนร่วมเป็นบางครั้ง และรองลงมาคือ ร้อยละ 30.91 ตอบว่า ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนเลย ทั้งนี้เพราะไม่ได้เป็นสมาชิกสถานักเรียน ไม่มีเวลาที่จะสนใจ และไม่เห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมของสถานักเรียน

ในด้านความประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนในโรงเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 71.27 ตอบว่า เป็นที่น่าพอใจ แต่ยังคงปรับปรุงบ้าง รองลงมาครูร้อยละ 62.79 มีส่วนที่น่าพอใจ แต่ยังคงปรับปรุงมาก ส่วนนักเรียนนั้นโดยเฉลี่ยแล้วยังไม่แน่ใจว่าสถานักเรียนได้ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมมากน้อยเพียงใด แต่นักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วก็เห็นด้วยที่มีความพอใจในการที่โรงเรียนได้จัดสถานักเรียนขึ้น

ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 77.65 ตอบว่ามีความรู้พอควร ส่วนนักเรียนนั้นโดยเฉลี่ยแล้วยังไม่แน่ใจว่า มี

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียนในโรงเรียน

ในด้านคุณค่าของการจัดสถานักเรียนขึ้นในโรงเรียน ครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 81.91 ทดพบว่า เป็นการปลูกฝังแนวคิดแห่งประชาธิปไตยให้นักเรียน และรองลงมาคือ ครู ร้อยละ 64.89 ทดพบว่า เป็นแหล่งกลางของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนโดยเฉลี่ยแล้วเห็นว่า สถานักเรียนช่วยให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของการปกครองแบบประชาธิปไตย และนอกจากนี้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลของการเข้าร่วมกิจกรรมของสถานักเรียนคือ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 56.35 ทดพบว่า ทำให้เกิดความศรัทธา เริ่ม สร้างสรรค์ และรู้จักคอยางมีวิจากรณญาณ รองลงมาคือ นักเรียนร้อยละ 49.82 ทดพบว่า มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ในด้านการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมของสถานักเรียน ครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 50.00 ทดพบว่า ได้จัดทำทุกครั้ง และรองลงมาคือ ร้อยละ 20.21 ทดพบว่า ไม่เคยทำเลย ซึ่งตรงข้ามกับนักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 37.80 ทดพบว่า ได้จัดทำปีละครั้ง รองลงมานักเรียนร้อยละ 35.73 ทดพบว่า จัดทำเฉพาะครั้ง

ในด้านปัญหาในการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนนั้น ครูส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 41.48 ทดพบว่า มีปัญหาในคานเวลา และรองลงมาคือ ครูร้อยละ 40.42 ทดพบว่า ทั้งครูและนักเรียนขาดการติดต่อกัน ประสานงานที่ดีต่อกัน สำหรับนักเรียนได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนต่างออกไปดังนี้คือ นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 42.26 ทดพบว่า ทั้งครูและนักเรียนขาดประสบการณ์และความรู้ในการจัด รองลงมาคือ ขาดความร่วมมือจากสมาชิกสถานักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียน

8. ข้อเสนอแนะของครูและนักเรียนในด้านการจัดและปรับปรุงกิจกรรมสถานักเรียน
ครูให้ข้อเสนอแนะดังนี้ ควรให้ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานักเรียนแก่ครูและนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาควร เป็นผู้คุมสมบัติเหมาะสม ควรมีการประสานงานที่ดีระหว่างครู นักเรียน และผู้บริหาร โรงเรียน ผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมเด็กในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีการเลือกตั้งสมาชิกตามระบอบประชาธิปไตย ควรมีธรรมนูญของสถานักเรียน สมาชิกสถานักเรียนควรวางตนเป็นกลางและรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง หลังการประชุมควรมี

รายงานการประชุมติดประกาศให้ทราบทุกครั้ง กิจกรรมที่สถานักเรียนจัดขึ้นนั้นควรเป็นประโยชน์ทั้งในโรงเรียนและต่อชุมชนด้วย ควรมีการประเมินผลเสมอมาละ 1 ครั้ง

นักเรียนให้ข้อเสนอแนะซึ่งคล้ายกับข้อเสนอแนะของครูหลายประการคือการชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับสถานักเรียน การจัดกิจกรรมต้องเป็นประโยชน์ตนเองและสังคม การเลือกตั้งควรรัดกุม ถูกต้องตามหลักประชาธิปไตย ควรมีการประสานงานที่ดี สมาชิกสถานักเรียนควรตระหนักในหน้าที่รับผิดชอบของตนเอง การดำเนินงานของสถานักเรียนที่ดีไม่ควรตกอยู่ที่อิทธิพลของบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือคณะหนึ่งคณะใด โรงเรียนควรให้ความสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีคุณสมบัติเหมาะสม ควรมีธรรมนูญของสถานักเรียน และหลังการประชุมควรมีรายงานการประชุมแจ้งให้ทราบ ส่วนข้อเสนอแนะที่ต่างจากของครูคือ ไม่ควรใช้เวลาเรียนเป็นเวลาทำกิจกรรมของสถานักเรียน และควรมีการวางแผนที่ดีในการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานักเรียน

๕) การอภิปรายผลการวิจัย

- การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง "การจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา"

ได้แยกการอภิปรายออกเป็น 4 ประเด็น คือ

1. วัตถุประสงค์ของสถานักเรียน
2. สิทธิและหน้าที่ของสถานักเรียน
3. การเลือกตั้งของสถานักเรียน
4. การดำเนินงานของสถานักเรียน
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานักเรียนโดยทั่ว ๆ ไป

1. วัตถุประสงค์ของสถานักเรียน

ผลการวิจัยพบว่าในค่านวัตถุประสงค์ของสถานักเรียนนั้น ทั้งครูและนักเรียนเห็นว่า เป็นการฝึกฝนให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการปกครอง การบริหารงานตามระบบประชาธิปไตย ทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนตนเอง เพื่อเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ตลอดจนเป็นตัวแทนของนักเรียนและเป็นแหล่งกลางของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนทั้ง

ภายในและนอกโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ อูโร ลียากาศ¹ และตรงกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการที่วางไว้เป็นแนวทางในการจัดสถานักเรียน²

-2. สิทธิและหน้าที่ของสถานักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ครูและนักเรียนเห็นว่า สถานักเรียนมีสิทธิและหน้าที่ในการจัดกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน และกิจกรรมที่ได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาออกระเบียบข้อบังคับที่ไม่ขัดต่อนโยบายของโรงเรียน และแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานักเรียน ความคุม ตรวจสอบ และยับยั้งการทำงานของคณะกรรมการบริหาร และเสนอแนะให้ขอคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโดยทั่ว ๆ ไปของโรงเรียน ตลอดจนพิพากษาคดีของนักเรียน เสนอผลการพิจารณาต่อผู้บริหารโรงเรียน เพื่อสั่งการตามสมควร ควรจะให้ครูและนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ทั้งนี้เพราะทั้งนักเรียนและครูไม่ทราบขอบเขตของอำนาจและหน้าที่ของตนเอง จึงทำให้เกิดข้อขัดแย้งได้ เช่น การที่นักเรียนใช้สถานักเรียนเป็นการรวมพลังนักเรียน เพื่อให้มีอำนาจต่อรองกันทางโรงเรียนในทางที่ไม่ถูกต้อง หรือการที่นักเรียนใช้อำนาจของสถานักเรียนเข้ามาควบคุมการบริหารงานของโรงเรียน หรือในทางตรงกันข้ามครูเองก็ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก เป็นต้น ซึ่งตรงกับงานเขียนของ อรสา กุมารี จันทรสารทูล³ ที่ว่า "อำนาจของสถานักเรียนจะสามารถทำอะไร ๆ ได้ตามเสรี แต่ต้องอยู่ในขอบเขตของอำนาจที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน.....ในการบริหารโรงเรียน" นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นได้ แต่ไม่มีอำนาจเหนือครูและผู้บริหารงานของโรงเรียน ดังนั้นสถานักเรียนที่ดี

¹ อูโร ลียากาศ, เรื่องเดิม.

² ศีกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, ข้อบังคับเกี่ยวกับสถานักเรียน, เอกสารการศึกษาฉบับที่ 6, 2517, หน้า 2.

³ อรสา กุมารี จันทรสารทูล, เรื่องเดิม, หน้า 11.

ควรจะต้องบอกอำนาจและความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน โดยบ่งไว้ในธรรมนูญของ
 สถานักเรียนคือ สถานักเรียนเป็นตัวแทนของนักเรียนในการกระทำกิจการต่าง ๆ นั้นได้รับความ
 เห็นชอบจากโรงเรียน ทั้งนี้เพราะกิจการบางอย่างเป็นเรื่องของโรงเรียนโดยเฉพาะ
 เช่น การบริหารงานโรงเรียน แต่บางอย่างก็เป็นกิจการที่โรงเรียนมอบหมายให้สภาจัดทำ
 ทั้งหมด เช่น การแข่งขันกีฬา เป็นต้น และบางอย่างทางโรงเรียนและนักเรียนก็ร่วมกันทำ
 เช่น การประชุมพิเศษ เป็นต้น ถ้ามีการบ่งอำนาจหน้าที่ไว้อย่างชัดเจนว่ามีขอบเขตแค่ไหน
 เพียงใด และอย่างไรแล้ว ปัญหาความยุ่งยากต่าง ๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น

3. การเลือกตั้ง

ผลการวิจัยพบว่า การเลือกตั้งสมาชิกนักเรียนนั้นส่วนใหญ่ได้โดยสมัครหาเสียง
 ในระดับชั้น หรือในเขตของตน และกำหนดให้นักเรียนลงคะแนนเลือกสมาชิกสถานักเรียนใน
 ระดับชั้นหรือในเขตของตน (จำนวนผู้แทน 1 คนต่อนักเรียน 70 คน) ซึ่งนับว่าเป็นการเลือกตั้ง
 ที่ถูกต้องตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย นอกจากนี้สมาชิกสถานักเรียนนั้นได้มาจากกรรมการ
 ชุมมุนต่าง ๆ หัวหน้าห้อง และรองหัวหน้าห้อง ประธานและหัวหน้าแผนกต่าง ๆ ในแต่ละสี
 ประธานและรองประธานชมรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสมาชิกสถานักเรียนโดยตำแหน่ง และนอกจากนี้
 อาจารย์ใหญ่และคณาจารย์จะเป็นผู้เลือกสมาชิกสถานักเรียนทั้งหมด ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักแห่ง
 ประชาธิปไตย เพราะเด็กไม่มีโอกาสที่จะเลือกผู้แทนของตนเอง และทำให้เด็กขาดความกระตือ
 รือร้อนในการเข้าร่วมกิจกรรมของสถานักเรียน ในด้านคุณสมบัติของผู้เข้ารับเลือกเป็นสมาชิก
 สถานักเรียนนั้นควรจะเป็นผู้มีความประพฤติดี และผลการเรียนก็จะต้องอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นผู้
 จิตใจเป็นนักประชาธิปไตย ซึ่งตรงกับข้อเขียนของ รุท สเตรง⁴ (Ruth Strang) ที่ว่า
 "...สมาชิกสถานักเรียนควรจะเป็นผู้มีความประพฤติดี มีความประพฤติดี มีความสามารถ
 ที่จะเป็นผู้ผู้นำได้ เป็นผู้มีความสนใจและตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง และเป็นผู้มีน้ำใจเป็นประชาธิปไตย
 ควบ" และตรงกับผลการวิจัยของ ชัยนาท นาคบุญปนา⁵ ที่ว่า "...ในการดำเนินงานของ

⁴Ruth Strang, Group Activities in College and Secondary School,
 (New York : Harper & Brothers Publishers, 1946), p. 97.

⁵ชัยนาท นาคบุญปนา, เรื่องเดิม.

กิจกรรมสถานักเรียนจะได้ผลดีนั้น นักเรียนจะต้องเป็นผู้มีผลการเรียนที่ดีด้วย...”

ในการเลือกตั้งคณะกรรมการของสถานักเรียน ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่เลือกจากสมาชิกสถานักเรียนโดยสมาชิกสถานักเรียนเป็นผู้เลือก และการเลือกตั้งคณะกรรมการของสถานักเรียนนั้นในโรงเรียนแต่ละแห่งก็มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะบางแห่งจะมีคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการผู้แทนนักเรียน และคณะกรรมการตุลาการ บางแห่งก็จะมี 2 ฝ่ายคือ คณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการฝ่ายผู้แทน และบางแห่งจะไม่แยก

ในกรณีที่ไม่วางเป็นฝ่ายผู้แทนฝ่ายบริหารและตุลาการนั้น สมาชิกสถานักเรียนจะเป็นผู้เลือกประธานและรองประธานสถานักเรียนจากสมาชิกสถานักเรียนทั้งหมด และประธานสถานักเรียนจะเป็นผู้เลือกคณะกรรมการสถานักเรียน ซึ่งต้องได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกหรือสมาชิกสถานักเรียนจะเลือกคณะกรรมการทั้งหมด

ในโรงเรียนที่สถานักเรียนแบ่งเป็น 2 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายผู้แทนนั้น สมาชิกสถานักเรียนจะเป็นผู้เลือกคณะกรรมการทั้ง 2 ฝ่าย จากสมาชิกสถานักเรียนทั้งหมด

สำหรับโรงเรียนที่สถานักเรียนแบ่งเป็น 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายผู้แทน และฝ่ายตุลาการนั้น นับว่าเป็นสถานักเรียนที่มีองค์ประกอบสมบูรณ์ที่สุดและถูกต้องตามระเบียบการปกครองแบบประชาธิปไตย และคณะกรรมการฝ่ายบริหารและคณะกรรมการฝ่ายผู้แทนสถานักเรียนนั้นได้เลือกจากสมาชิกสถานักเรียนโดยสมาชิกสถานักเรียนเป็นผู้เลือก ส่วนคณะกรรมการตุลาการนั้นประกอบด้วยคณาจารย์ในโรงเรียนและเลือกจากสมาชิกสถานักเรียนโดยสมาชิกสถานักเรียนและผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้เลือก

นอกจากนี้ยังมีการเลือกตั้งคณะกรรมการสถานักเรียนโดยครูใหญ่ คณาจารย์ในโรงเรียนเป็นผู้เลือก ซึ่งทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสได้เป็นผู้เลือกผู้แทนของตนเอง นับว่าเป็นการเลือกตั้งที่ไม่ถูกต้องนัก

ในการเลือกตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาของสถานักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า คณาจารย์และสมาชิกสถานักเรียนเป็นผู้เลือกอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเสนออาจารย์ใหญ่ให้เป็นผู้แต่งตั้ง ส่วนจำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาก็แตกต่างกันไปแต่ละแห่ง

เช่น บางแห่งทางโรงเรียน และสมาชิกสถานักเรียนจะเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายละ 1 คน แต่มองบางแห่งเลือกกันฝ่ายละครึ่ง แต่รวมแล้วไม่เกิน 8 คน สำหรับจำนวนอาจารย์ที่ปรึกษานั้น จะมีจำนวนแตกต่างกันตามสภาพความเหมาะสมของโรงเรียนแต่ละแห่ง นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษานั้นบางแห่งจะมีอาจารย์ที่ปรึกษาโดยตำแหน่งดังนี้คือ บางแห่งมี 5 คนคือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายปกครอง อาจารย์แผนกทะเบียน และสมาชิกสถานักเรียนจะเสนอชื่อเพิ่มก็ได้ และบางแห่งจะมีอาจารย์ประจำสี่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและบางแห่งก็มีอาจารย์ใหญ่เป็นที่ปรึกษาคนเดียว ซึ่งบางแห่งมีปัญหาในการดำเนินงานของสถานักเรียนมาก ทั้งนี้เพราะอาจารย์ใหญ่ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะให้คำปรึกษาแก่สถานักเรียน และรวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาของสถานักเรียนนั้นมีความสมบัติไม่เหมาะสม เช่น ขาดประสบการณ์ในการจัดสถานักเรียน ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น ทำให้การจัดสถานักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นในการเลือกอาจารย์ที่ปรึกษาคควรพิจารณาในแง่คุณสมบัติที่เหมาะสม ต้องเป็นผู้ที่มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีมนุษยสัมพันธ์ และมีเวลาที่จะให้คำปรึกษาแนะนำแก่เด็กด้วย

ในการเลือกตั้งของสถานักเรียน

ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีการเลือกตั้งของ แต่หากมีก็จะให้ผู้ที่ใดคะแนนรองเป็นสมาชิกสถานักเรียนตามวาระของผู้ที่ตนแทน (สมาชิกสถานักเรียนมีวาระคราวละ 1 ปี) แต่ถ้าไม่มีผู้ที่ใดคะแนนรองก็จะเลือกตั้งใหม่ โดยรับสมัคร หาเสียง และกำหนดวันลงคะแนนในแต่ละเขตหรือในแต่ละระดับชั้น โดยให้นักเรียนในแต่ละเขตหรือระดับชั้นที่ผู้แทนขาดเป็นผู้เลือก หรือเลือกตั้งใหม่โดยไม่พิจารณาผู้ใดคะแนนรอง หรืออาจารย์ใหญ่เป็นผู้เลือก

4. การดำเนินงานของสถานักเรียน

ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินการจัดตั้งสถานักเรียนนั้นได้กระทำโดยมีการเลือกตั้งสมาชิกและคณะกรรมการ ตลอดจนอาจารย์ที่ปรึกษาของสถานักเรียน มีการชี้แจงให้ครูและนักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียน โดยมีการประชุมและพิมพ์ธรรมนูญออกเป็นรูปเล่ม

ส่วนในด้านการทำงานการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนนั้น ผลการวิจัยพบว่าการทำงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนั้น สถานักเรียนมิได้มีหน้าที่ในการจัดทำโดยตรง ส่วนมากชุมนุมต่าง ๆ จะเป็นผู้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น แต่สถานักเรียนก็จะต้องเป็นผู้รวบรวมรับผิดชอบด้วย

ทั้งนี้เพราะกิจกรรมทั้งหลายที่จัดขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียนนั้นสถานักเรียนจะต้องเห็นชอบด้วย
 ชุมชนต่าง ๆ จึงจะจัดกิจกรรมขึ้นได้ กิจกรรมเหล่านี้ ได้แก่ กิจกรรมทางค่านักกีฬา คือ มี
 การแข่งขันกีฬาระหว่างห้อง ชั้น หรือสี และมีการจัดตั้งกองเชียร์ คานการพิมพ์ที่มีการจัด
 พิมพ์หนังสืออนุสรณ์ประจำปี จัดพิมพ์เพลง คานการหาเงิน ก็มีการจัดนิทรรศการ ฉายภาพยนตร์
 ชายหนังสือและเครื่องเขียน นอกจากนี้ยังได้จากโรงเรียนและสมาคมครูปกครอง เป็นคน
 คานการปฐมนิเทศ ได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโรงเรียนให้แก่ักเรียนใหม่
 ซึ่งส่วนใหญ่ทางคณาจารย์จะเป็นผู้จัดทำ มีการจัดงานต้อนรับักเรียนใหม่ เป็นคน คาน
 การยกย่องเชิดชูเกียรติ ก็ได้มีการจัดหาทุนและให้รางวัลแก่ักเรียนที่ทำความดีให้แก่โรงเรียน
 เป็นคน ในคานการประชุมชมรม มีการประชุมอบรม ป่าธูถา และอภิปรายเพื่อให้ความรู้
 แก่ักเรียน และมีการอบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท ซึ่งส่วนใหญ่ทางโรงเรียนเป็นผู้จัดทำขึ้น
 ส่วนคานบริหารและสวัสดิการนั้นมีการจัดให้ักเรียนทำความสะอาดอาคารและสถานที่ จัดปลูก
 ต้นไม้ ไม้ดอก และไม่ประดับในบริเวณโรงเรียน นอกจากนี้ในคานความสัมพันธ์กับโรงเรียน
 อื่นและชุมชนก็ได้ทำโดยจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ และให้ความร่วมมือและ
 ช่วยเหลือกันในด้านต่าง ๆ เช่น คานวิชาการ คานส่งเสริมชมชน เป็นต้น

ส่วนชุมนุมต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานักเรียนนั้น
 ผลการวิจัยพบว่ามีชุมนุมภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์
 ศาสนาและประเพณี อภิปรายและโต้วาที พละนามัย คณิตไทย คณิตสากล บันเทิง
 ลูกเสือและอนุภาค อนุรักษ์ธรรมชาติ อาสาสมัคร กีฬา สื่อสารมวลชนและวารสาร
 ชุมชนต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียนนั้นโดยสรุปแล้วแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ คานสหนาการ
 คานวิชาการ และคานสังคมส่งเสริม ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนั้นนับว่าเป็นประโยชน์ต่อ
 ักเรียน โรงเรียน และชุมชนเป็นอย่างยิ่ง แต่ในทางตรงข้ามกิจกรรมบางอย่างที่จัดขึ้นก็
 อาจจะมีผลเสียได้ เช่น ใดผลไม่คุ้มค่าเหนื่อยทำให้เสียเวลาเรียน หรือกลายเป็นเครื่องมือ
 ในการเผยแพร่ลัทธิทางการเมืองอื่น เป็นต้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นนั้นควรจะ
 มีการวางแผนที่ดี เพื่อที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งทั้งนี้ครูจะต้องเป็นผู้ให้คำแนะนำ
 ปรึกษาแก่ักเรียนเพื่อจะได้กระทำในสิ่งถูกต้อง ส่วนกิจกรรมที่ควรที่จะจัดนั้นควรจะเป็นกิจกรรม

ที่มุ่งเน้นให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตนเอง และรู้จักคิดตัดสินใจกระทำสิ่งใด
 อย่างมีวิจาร์ญาณ ทั้งก่อให้เกิดความริเริ่มสร้างสรรค์อีกด้วย เปิดความรับผิดชอบ ความเป็น
 ผู้นำและผู้ตามที่ดี ตลอดจนปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย อันเป็นจุดมุ่งหมาย
 ของการจัดสถานักเรียน ดังนั้น โรงเรียนจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรม
 สถานักเรียน เพื่อฝึกเด็กให้เป็นสมาชิกที่ดีในระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่เยาว์วัยและเติบโตเป็น
 พลเมืองดีของประเทศชาติได้⁵

-5. ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียนโดยทั่ว ๆ ไป

นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าควรทราบจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมของ
 สถานักเรียนทุกครั้ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนสนใจการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนการมี
 ส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนั้น ผลการวิจัยพบว่าครูและนักเรียนรวมกันวางแผนและจัดกิจกรรม
 ต่าง ๆ ขึ้น ทั้งนี้เพราะครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมทุกครั้งที่จัด แต่นักเรียน
 บางคนที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเพราะไม่ได้เป็นสมาชิกสถานักเรียน ไม่มีเวลาที่จะสนใจ และ
 ไม่เห็นคุณค่าในการจัดกิจกรรมของสถานักเรียน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ พูนศิริ เจริญพันธ์⁶
 ที่ว่า นักเรียนที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร เพราะมีปัญหาตามเวลา และนักเรียนไม่ได้เป็น
 สมาชิกด้วย

ในด้านการวัดและประเมินผลนั้น ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่ได้มีการวัดและ
 ประเมินผลการจัดสถานักเรียน ซึ่งนับว่าเป็นวิธีการที่ดีที่โรงเรียนที่จัดสถานักเรียนทุกโรงควร
 จะกระทำ เพราะจะได้ทราบถึงขอบกพร่องของการจัดกิจกรรมสถานักเรียน นอกจากนี้ยัง
 ทราบว่ากิจกรรมสถานักเรียนที่จัดขึ้นนั้น โดยบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ตลอดจน
 จะนำผลที่ได้นั้นมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขในการจัดสถานักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในด้านความประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมของสถานักเรียนนั้น จาก
 ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นที่น่าพอใจ แต่ยังคงปรับปรุงบ้าง และนักเรียนส่วนใหญ่

⁵ Harry C. McHowen, op.cit., p. 85.

⁶ พูนศิริ เจริญพันธ์, เรื่องเดิม.

ก็มีความพอใจในการที่โรงเรียนได้จัดสถานักเรียนขึ้น และเห็นประโยชน์ของการจัดตั้งสถานักเรียนขึ้นในโรงเรียน ส่วนครูและนักเรียนที่ไม่พอใจในการจัดสถานักเรียนขึ้นในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะทำให้เกิดข้อขัดแย้งระหว่างครูและนักเรียน และนักเรียนต่อนักเรียน ซึ่งสาเหตุก็เกิดจากการที่สมาชิกสถานักเรียน ครู และนักเรียนไม่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง เช่น สถานักเรียนได้ใช้อำนาจเกินขอบเขต โดยเข้ามาควบคุมการบริหารของโรงเรียนมากเกินไป จัดกิจกรรมโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณาจารย์ และครูเองก็เผด็จการ ไม่ยอมรับทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักเรียน ตลอดจนนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียนและการทำงานของสถานักเรียนไม่สอดคล้องกัน จึงทำให้เกิดปัญหาและข้อขัดแย้งเป็นอันมาก ทั้งครูและนักเรียนต่างก็เกิดความสับสนและเบื่อหน่าย

ในค่านประโยชน์ของการจัดสถานักเรียนขึ้นในโรงเรียนนั้น ผลการวิจัยพบว่าการจัดสถานักเรียนมีประโยชน์ในการปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตยให้กับนักเรียนฝึกฝนให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ฝึกความเป็นผู้นำและปฏิบัติตามที่ดี ได้แสดงออกซึ่งความสามารถของตนเอง ตลอดจนมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นอีกด้วย ประโยชน์ดังกล่าวของสถานักเรียนตรงกับผลการวิจัยของ อูไร ลียากาศ⁷ และทองสุข รัตนทรัพย์วงศ์⁸

ในค่านปัญหาของการจัดกิจกรรมของสถานักเรียน ผลการวิจัยพบว่า มีปัญหาในด้านเวลา การเงิน ขาดความร่วมมือจากครูและนักเรียน ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ สุนทร โคตรบรรเทา⁹ และจอห์น แมคเคมิก¹⁰ (John McKemic)

⁷ อูไร ลียากาศ, เรื่องเดิม.

⁸ ทองสุข รัตนทรัพย์วงศ์, เรื่องเดิม.

⁹ สุนทร โคตรบรรเทา, เรื่องเดิม.

¹⁰ John McKemic, loc.cit.

จากการวิจัยจะเห็นได้ว่า ถึงแม้กระทรวงศึกษาธิการจะได้มีการวางระเบียบแบบแผนของการจัดตั้งสถานักเรียนไว้เป็นแนวทางแล้วก็ตาม แต่เมื่อไ้คนนำมาปฏิบัติก็มีได้ผลสมบูรณ์นัก ฟรานส์ อี ฟอลเวย์¹¹ (Frances E. Falvey) ได้ค้นพบว่า สาเหตุที่นักเรียนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เพราะ

1. สถานักเรียนไม่ได้รับความไว้วางใจจากโรงเรียนในการปฏิบัติงานบางอย่าง เพราะถือว่ายังเป็นเด็กอยู่

2. นักเรียนไม่เข้าใจและไม่สนใจว่า สถานักเรียนตั้งขึ้นมาทำไม และยังไม่เต็มใจที่จะทำงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนอีกด้วย

3. ทางโรงเรียนมิได้ปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามแบบอย่างประชาธิปไตยให้แก่เด็กนักเรียนตั้งแต่ชั้นเล็ก ๆ ดังนั้นเมื่อเติบโตขึ้นมาเด็กนักเรียนจึงไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย และไม่สามารถปรับตัวได้ทัน

จากสาเหตุดังกล่าวนี้ก็นับว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้การจัดสถานักเรียนในประเทศไทยไม่ไ้โดยลึ้เท่าที่ควรเช่นกัน แต่มีสาเหตุอื่นอีก เช่น ในคานชนบชธรรมเนียมประเพณีของไทยนั้นยังไม่เปิดโอกาสให้เด็กรู้จักปกครองตนเองในระบบประชาธิปไตยมากนัก และเด็กส่วนใหญ่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ต้องทำตามผู้ใหญ่สั่งทุกประการ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่าการจัดสถานักเรียนนั้นคงจะบรรลุผลสำเร็จมากกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้เพราะปัจจุบันคนไทยไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือเด็กอยู่ในสภาพที่มีความตื่นตัวในการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก หลังจากเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา ดังนั้นสถานักเรียนจึงนับได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญ เหมาะในการที่จะเป็นกิจกรรมฝึกฝนให้นักเรียนได้แสดงออกซึ่งความเป็นประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี

¹¹ Frances E. Falvey, Student Participation in College

Administration, (New York : Bureau of Publication, Teacher College, Columbia University, 1952), p. 162.

๖ ขอเสนอแนะ

- เนื่องจากสถานักเรียนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญในการที่จะฝึกฝนให้นักเรียน
ได้เรียนรู้การปกครองตนเองแบบประชาธิปไตย ตลอดจนเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียน
ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับว่าจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ดังนั้น
จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงการจัดสถานักเรียนให้มีคุณภาพดีพอที่นักเรียนจะได้รับประโยชน์
ในด้านการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ตลอดจนแนวคิดแห่งประชาธิปไตยให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป -

จากการศึกษาเรื่องการจัดสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษานี้ ผู้วิจัยมี

ขอเสนอแนะดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน

1. ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการจัดสถานักเรียน เพื่อให้ผู้ดำเนินการจัดสถานักเรียนจะได้มีกำลังใจในการทำงาน ซึ่งจะยังประโยชน์ให้แก่นักเรียนได้อย่างเต็มที่ เช่น ให้ความสะดวกในค่านสถานที่ เวลา และอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น
2. ควรสนใจในกิจกรรมสถานักเรียน และให้คำปรึกษาแนะแนวทางที่ถูกต้องที่ควรให้แก่นักเรียนตามครรลองแห่งประชาธิปไตย
3. ควรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดสถานักเรียน โดยอาจจะศึกษาจากเอกสารหนังสือ ข้อเขียน บทความในวารสารต่าง ๆ ตลอดจนได้ศึกษาโดยตรงจากโรงเรียนที่ได้จัดสถานักเรียนขึ้นแล้ว
4. ควรทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่จะชี้แจงให้นักเรียนและครูทราบสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ตลอดจนจะต้องชี้แจงให้ครูและนักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับสถานักเรียนทั้งในด้านวัตถุประสงค์ การดำเนินการอย่างถ่องแท้เสียก่อน ซึ่งจะช่วยให้การจัดสถานักเรียนมีประสิทธิภาพกล่าวคือ จะช่วยลดปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ระหว่างครูและนักเรียนได้ เป็นต้น
5. ควรเป็นผู้มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตามขอเสนอแนะหรือความเห็นของนักเรียน
6. ในการเลือกตั้งสมาชิกสถานักเรียน คณะกรรมการต่าง ๆ และอาจารย์ที่ปรึกษาของสถานักเรียนนั้นควรจะให้ให้นักเรียนเป็นผู้เลือกตามระบอบประชาธิปไตย และลง

คะแนนเสียงเอง มีผู้บริหารโรงเรียนหรือครูเป็นผู้เลือก

7. ควรส่งครูไปศึกษาการจัดสถานักเรียนของโรงเรียนอื่นที่จัดแล้วได้ผล เพื่อนำมาปรับปรุงการจัดสถานักเรียนให้ดีขึ้น

ครู

1. ครูควรจะเป็นผู้มีความสนใจในกิจกรรมของสถานักเรียนอยู่เสมอ และให้ความร่วมมือกับเด็กในการจัดกิจกรรม เช่น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมในการวางแผน เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นการช่วยเหลือเด็กให้ดำเนินงานได้อย่างถูกต้องและรัดกุม และนอกจากนี้ยังทำให้เด็กเกิดกำลังใจที่จะทำงาน ทั้งยังทำให้ครูได้มีโอกาสรู้จักนักเรียนได้อีกด้วย

2. ครูควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียนจากธรรมเนียม หนังสือ หรือเอกสารต่าง ๆ เป็นต้น และตระหนักถึงสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสถานักเรียน มีชีวิตถือเป็นหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาแต่เพียงฝ่ายเดียว

3. ครูที่ปรึกษาของสถานักเรียนนั้นจะต้องเป็นผู้ใช้เวลาให้แก่เด็ก เป็นผู้ยอมรับ ทัศนต่อเหตุการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ ตลอดจนเข้าใจพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กได้เป็นอย่างดี และสามารถที่จะแนะแนวทางให้คำปรึกษาหารือให้แก่เด็กได้อย่างถูกต้อง

4. ควรจะเป็นผู้มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน เช่น เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมเสนอแนะข้อคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับโรงเรียน เป็นต้น

นักเรียน

1. ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสถานักเรียนทั้งในค่านิยมวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน สิทธิและหน้าที่ของตนเอง เพื่อที่จะมิให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ และสามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของสถานักเรียนได้เป็นอย่างดี อันจะยังผลประโยชน์ให้แก่เด็กนักเรียนเป็นอย่างดี

2. ในเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งควรจะมีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย โดยนักเรียนทุกคนเป็นผู้ใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียง และเป็นผู้รับเลือกด้วย

3. ในการวางแผนงานการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานักเรียนนั้นควรจะทำอย่างรัดกุม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่มีต่อนักเรียน โรงเรียน และสังคมด้วย และสอดคล้องกับ

นโยบายของโรงเรียน ตลอดจนได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ทำให้เสียเวลาและใช้เงินมาก หรือกิจกรรมนั้น กลายเป็นเครื่องมือการเผยแพร่ของบุคคลในลัทธิอื่น เป็นต้น

4. สมาชิกสภานักเรียนควรจะวางตนเป็นกลาง ไม่ฝักใฝ่ลัทธิการเมืองใดเป็นพิเศษ และเป็นศูนย์กลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนรับฟังข้อเสนอแนะของนักเรียนและครู เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสภานักเรียนให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

5. มองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับในการเข้าร่วมกิจกรรม พยายามทำความเข้าใจ ตลอดจนนำผลประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมาปรับปรุงการเรียนของตนให้ได้ผลดี และอาจนำประสบการณ์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมสภานักเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

6. สมาชิกสภานักเรียนควรจะเป็นผู้ที่มีผลการเรียนดี มีความประพฤติดี มีความรับผิดชอบ และสนใจในกิจกรรมของสภานักเรียน และเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะสละเวลาให้แกีสภานักเรียนได้

7. ในการประชุมทุกครั้งควรจะมีมติเสียงข้างมาก และมีการรายงานผลการประชุมหลังจากที่ไปประชุมแล้ว และนักเรียนควรสนใจติดตามการดำเนินงานของสภานักเรียนด้วย

8. ในการจัดสภานักเรียนนั้นควรจะมีการประเมินผลตนเอง 1 ครั้ง เพื่อจะได้ทราบถึงผลของการจัดกิจกรรม และสามารถที่จะนำข้อบกพร่องต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

9. ในด้านการเงิน ซึ่งจะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมสภานักเรียนนั้นควรมีการจัดสรรงบประมาณ และควบคุมการเงินอย่างรัดกุม ตลอดจนนักเรียนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการหาเงินทุน ซึ่งอาจทำในรูปของการจัดขายของที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง หรือจัดฉายภาพยนตร์ เป็นต้น

10. ควรมีธรรมนูญของสภานักเรียนที่กำหนดกฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสภานักเรียนไว้อย่างชัดเจน และควรมีการแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ด้วย และธรรมนูญดังกล่าวนี้จะร่างโดยนักเรียนและเสนออาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการรับรองอีกทีหนึ่ง

สถาบันฝึกหัดครู

1. ในการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกหัดครูเป็นศูนย์กลางแสดงความคิดเห็น โดยจัดกิจกรรมแทรกในทุก ๆ วิชา เช่น อภิปรายการแก้ปัญหาารวมกัน เป็นต้น มีใ้ชาวครูจะบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรฝึกให้เด็กแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่ม มีการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกความรับผิดชอบ และการเป็นผู้นำและปฏิบัติตามได้อีกด้วย
2. ส่งเสริมให้นักศึกษาได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น สถานักศึกษา หรือคณะกรรมการ นักศึกษาวิทยาลัยครูตามความเหมาะสม โดยให้นักศึกษาเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม และครูเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาให้ถูกต้องตามหลักแห่งประชาธิปไตย

นักการศึกษาทั่วไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดสถานักศึกษาในวิทยาลัยครู การจัดตั้ง คณะกรรมการสโมสรของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ การให้ความร่วมมือในการเป็นผู้นำของสถานักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียน และภายหลังที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว เพื่อที่จะได้ทราบว่าคุณค่าของการให้ความร่วมมือในการเป็นผู้นำในกิจกรรมของสถานักเรียนในโรงเรียนมัธยมนั้นมีผลประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนเมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้วหรือไม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย